

Kuu-uskomuksia eräiden kansojen keskuudessa.

Kirj. K. K—nen.

Kuun venho, taivaan kyllyyden laiva purjehtii ympäri maailmaa. Kuun taikalaiva voidaan nähdä Kalevalassa Vipusessa käynnin yhteydessä.

Itämailla kuuta pidettiin taivaan ja maan silminä. Kreikkalainen runous teki siitä yön silmän.

Ihmisten mielikuvitusta ovat askarruttaneet myös kuun pilkut, joista keksittiin kummallisia tarinoita.

Kuu-ukon tarina on meillä yleisesti tuttu. Kuun-tervaaja esiintyy nimellä Rahko tai Rahkoo-Matti. Altain kansoilla on sellainen uskomus, että ukko kuussa olisi ihmissyöjä, kun taas eräät intiaanit luulevat sitä metsämieheksi, jolla on koira mukanaan.

Idän kansoista kiinalaiset, japanilaiset, mongolit ja intialaiset näkevät kuussa jäniksen, joka survoo elämänrohtoja ja munii pääsiäismunia. Kalmukit ja kiinalaiset näkevät kuussa myös sammakon.

Hottentotit antavat kuun kauniisti kertoa kuoleman arvoituksesta. Jakuutit ovat näkevinään kuussa tytön, jolla on tanko ja kaksi vesisankoa. Samanlaisia kuuhun joutuneita vedenkantajia on myös Euroopan vanhassa runoudessa, mm. Eddassa; Kalevalassa kuutar kutoo mainioita kankaita. Kansan uskomuksessa kuu voi esiintyä hedelmäpuunakin. Aleksanteri Suuri saapui paratiisiin, jossa kasvoi mm. kaksi merkittävä puuta Helios ja Selene, s.o. aurinko ja kuu. Raamatun paratiisissa lienevät olleet samat puut.

Babyloniassa kuviteltiin täyttä kuuta hunajaa sisältäväksi astiaksi. Tavattoman monet ovat käsitykset kuusta ikuisen elämän tunnuksena, nuortumisen lähteenä, lääkärinä ja kosteuden aiheuttajana. Sade on alkuisin kuusta, niin uskottiin.

Valvonta tulee myös takaamaan tärkeiden raaka-aineiden oikeudenmukaisen jaon, jotta Saksan elinkeinoelämä saataisiin tasapainoon ja tuonnin tarve saataisiin vähenemään. Saksan teollisuutta ja kansainvälisiä toimenpiteitä on valvottava, jotta Saksa ei pääsisi kehittämään sotapotentialiaan. Samoin on valvottava kaikkia julkisia tai yksityisiä tieteellisiä järjestöjä, jotka liittyvät taloudelliseen toimintaan.

16. Demokraattista valvontaa varten muodostetaan vastuunalainen saksalainen hallintokoneisto.

17. On ryhdyttävä heti toimenpiteisiin välttämättömimpien liikenneyhteyksien korjaamiseksi, hiilentuotannon ja maatalouden tuotannon lisäämiseksi sekä välttämättömimpien korjausten suorittamiseksi asuinrakennuksissa ja yleishyödyllisissä laitoksissa.

18. Valvontaneuvoston on ryhdyttävä sopiviin toimenpiteisiin Saksan ulkomaisten saatavien valvontaa ja käyttöä varten.

19. Vahingonkorvausta suorittaessaan maa saa säilyttää tarpeelliset voimavarat, jotta se tulee toimeen ilman ulkoapäin saatua tukea. Hyväksytyt tuonnin maksamiseksi annetaan tarpeelliset varat. Viennistä saadut tulot käytetään ensisijassa tällaisen tuonnin maksamiseen.

Peräti yleinen on se uskomus, että kuu vaikuttaa sukupuolielämään. Kuu on varustettu sellaisella eläimellisellä elinvoimalla, että se on pelättävä. Bretagneissa ei tyttöjen sovi paljastua kuutamossa, koska he voivat tulla siunattuun tilaan. Uuden Guinean papualaisten taruissa kuu esitetään neitosten viettelijänä.

Babylonialaisten käsityksen mukaan kuun jumala auttoi synnytyksissä. Lappalaisilla on sama usko yhä vieläkin. Vanhojen uskomusten mukaan sielut siirtyvät kuuhun, toiset rangaistusta kärsimään, toiset autuaitten kedoille. Pythagoralaiset filosofit pitivät kuuta autuasten saarena. Elävältä ihmiseltäkin voi sielu eksyä kuuhun. Sen vuoksi roomalaisten ja kreikkalaisten lastenhoitajat huolellisesti peittivät kuutamossa nukkuvat lapset. Otaksuttiin, että unisakäynti on kuun aiheuttamaa.

Uuden kuun sirppi on yleisenä taikaesineenä tunnettu itämailla. Hevoskenkä on vain muunnos siitä. Paljon uskomuksia on merkittävä ns. sympateettisen magian tiliin. Kaikki, mille menestystä toivotaan, on toimitettava yläkuun aikana; silloin tuli kylvää, istuttaa, jauhaa, leipoa, keriä villat, viettää häätä ym. Matonohdat on otettava, metsänhakkuu toimitettava alakuulla. Mitähän mottimiehet sanoisivat tästä?

Tässä on viitattu joihinkin runollisiin vertauskuviin ja kuvitelmiin, joiden aiheuttajana ja aiheena auringon loistava veli on ollut. Ikuisena vaeltajana ja matkamiehenä se saattaa vieläkin antaa virikettä mielikuvitukselle, jonka liikkumisala on rannaton meri. Uusia uskomuksia tuskin enää syntyy. Kuu-ukon romanttisia tarinoita kuitenkin mieluisasti muistellaan.

Aurinko ja kuu on käsitetty kansojen uskomuksissa kaksoisveljiksi. Aurinkoa on pidetty ankarana tuomarina ja soturina, kuuta taas laupiaana isänä, kasvillisuuden ja elämänantajana, joka on paimenen, karjan ja matkamiehen paras ystävä, opas ja lyhty.

Muinaisista ajoista on kuun palvonnan rinnalla harrastettu auringon palvontaa, joka itämailla oli tavallista. Molemmat taivaankappaleet on käsitetty paljon tietäväiksi, koska ne näkevät paljon. — Vanhin ajanlasku laadittiin kuun vaiheiden mukaan, koska niiden tarkkaileminen oli lähellä ihmiselämän kulkua. Kuu vaikutti myös ihmisen kohtaloon, uskottiin. Egyptiläisillä kuu oli ajanlaskija, intialaisilla ja babylonialaisilla aikojen järjestäjä. Kuun viisautta osoittivat monet enteet ja merkit, joita ihmiset luulivat saaneensa sen jumalalta. Kreikkalainen runoilija Aratos sanoo: "Etkö näe, kuinka kuu, esiintyessään taivaan rannalla kapeana, kaarevana sirppinä, ilmoittaa alkavan kuukauden? Saatuaan sen verran valoa, että se voi luoda siimestä, se käy neljättä päivää kohti. Kahdeksantena päivänä se loistaa puolelta kasvulta ja kuukauden puolivälissä täydeltä. Sen

alinomaa vaihtelevat muodot ilmoittavat, mikä päivä kuukautta kulloinkin on." Tämä yli 2000 vuotta vanha tieto on lähellä Babylonian luomisinnon kuuta, jonka Koraanikin asettaa ajanmittaajaksi.

Seuraavassa esittelemme eräitä uskomuksia, joita eri kansoilla on kuusta.

Kun kuu on näkymättömänä, niin tämä musta kuu on käsitetty lohikäärmeeksi, joka on syönyt valon. Valon jumala on harmaassa valaistuksessa taistelemassa petoa vastaan, jonka takaa uuden kuun sirppi välähtää. Mustan kuun vaihe on saattanut ajatellaan auringon mieheksi ja kuun naiseksi. Pimeinä aikoina kuu viettää häitä. Auringon ja kuun oletettu rakkausjuttu onkin askarruttanut runoilijan mielikuvitusta vanhalta ajalta meidän päiviimme asti. Uuden kuun sirppi oli se alkuihmisen kylkiluu, josta Eeva luotiin. Itämaisten kansojen käsitys on siirtynyt länsimaihin, Luna kaipaa Heliosta.

Sumeerilaisilla ja seemiläisillä oli suuri kuun jumala Sin. Hän oli viisas, valon ja enteiden antaja. Sin oli ajan määrääjä, härkä, paimen, soturi, lääkäri, karjanhoidon ja viljelyksen edistäjä, avion huoltaja ym. Sinillä oli suuri perhe, 7 puolisoa ainakin, 9 tytärtä ja 9 poikaa.

Itse auringonjumala Samas ja Ister Venus olivat niitä. Sinin puolisoita ylistetään nimityksillä "suuri salaisuus", pyhän runon rouva, joka luultavasti oli kirjoituksen jumalatar.

Kuun puoliset olivat urhoollisia, armeliaita, kirkasvoisia ja ystävällisiä ja tekivät koko ihmiselämän miellyttäväksi. Täyttä kuuta pidettiin kauneuden vertauskuvana.

Laajalle näkyy levinneen tapa tervehtiä uutta kuuta, joka toi mukanaan onnea. Votjakki tervehtii sitä ottaen lakin päästään ja sanoen: Inmar antakoon terveyttä! Samaa tapaa ovat käyttäneet monet muut kansat: muinaissuomalaiset, virolaiset, tanskalaiset, ruotsalaiset, Perun ja Kalifornian intiaanit sekä eräät neekeriheimot.

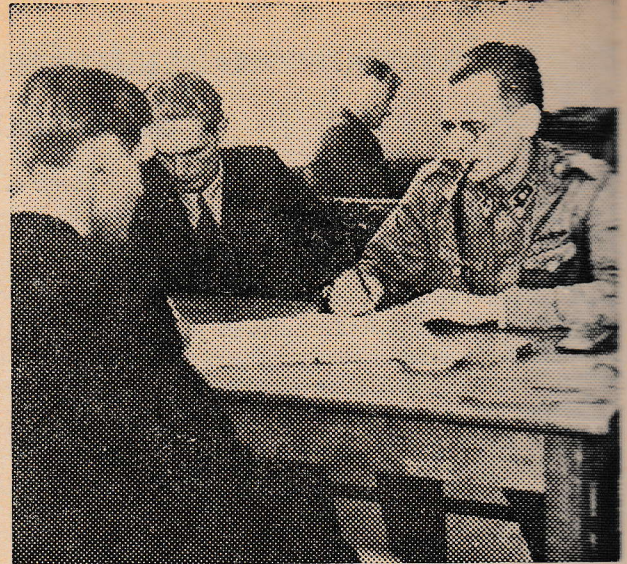
Vanha Väinämöinen tervehti uutta kuuta ja aurinkoa:

"Terve kuu kumottamasta,
kaunis kasvot näyttämästä,
päiväkulta koittamasta,
aurinko ylenemästä,
nousit kullaisna käkenä,
hopeaisna kyyhkyläisnä
elollesi entiselle,
matkoillesi muinaisille."

Kun uuden kuun sirppi esiintyi, niin sitä tervehdittiin, koska se oli onnea tuopa. Varsinkin oli tärkeätä olla jotakin kädessä, että voi toivoa lahjaa. Se toi pyydön päähän peukalomme, onnen onkemme nenähän.

Muinaiset sumeerit ja seemiläisetkin tervehtivät uutta kuuta, jonka ilmestyessä kuninkaas heittäytyivät maahan ja tähdet riemuksivat.

Babylonian leveysasteella kuu ilmestyi laivan kaltaisena, jonka keula ja perä olivat yhtä korkealla. Se oli jumalien laiva. Kuun jumala Hermeskin on kultasauvalla varustettu yön kulkija.

Sotavankileirien tutkimuskeskuksessa Riihimäellä on selvitetty toistatuhatta juttua. Ilmiantoja on tehty kaikkiaan 2177. Kuvassa kuulustelu käynnissä.

Muhamettilaismaailman apostoli.

"Kotimaassa" kirj. L. P—ää.

Jo Fransiskus Assisilainen teki matkan Syyriaan ja toisen Marokkoon saarnatakseen saraseenille parannusta ja kristinuskoa. Varsinaiseksi elämäntekijäkseen otti kuitenkin evankeliumin viemisen muhamettilaismaailmaan espanjalainen ylimys Ramon Lull, merkillinen persoonallisuus, hovimies, alkemisti, runoilija ja filosofi. Teoksissaan, joiden luvun sanotaan — varmaan liioitellusti — nousseen neljäntuhanteen, hän käsitteli filosofiaa, retoriikkaa, logiikkaa, metafysiikkaa, lääketiedettä, juridiikkaa, teologiaa, astronomiaa, astrologiaa, matematiikkaa y.m. Hän koetti luoda yleistieteen, jonka avulla kaikki kysymykset voitaisiin ratkaista. Se tapahtuisi kirjaimiston kirjainten merkillisellä yhdistelemisellä, koska nämä hänen mukaansa sisälsivät kaikkien tieteitten alkuainekset. Tällä yleistieteellä hän vakavasti kuvitteli voivansa tehdä kristinuskolle suuren palveluksen. Filosofia ei hänen mielestään saisi olla — kuten keskiaikana ajateltiin — vain teologian palvelijatar, vaan niiden tulisi ystävättärinä kulkea käsi-kädessä, — oikea tieto vahvistaisi uskoa. Eräs hänen kaunokirjallinen teoksensa oli vertauskuvallinen uskonnollinen romaani "Blanquerna", jota on sanottu Bunyanin "Kristityn vaelluksen" edelläkävijäksi.

Ramon Lull syntyi v. 1235 Mallorcan saarella ja sai kasvatuksensa kuninkaallisten prinssien kanssa Aragonian kuninkaan hovissa, jossa sittemmin sai hovimarsalkan viran. Nuoruutensa ajan hän vietti hurjaa ja hillitöntä elämää. Mutta kun hän oli 30-vuotias, hänessä tapahtui muutos. Hän rakastui kiihkeästi erään genualaisen aatelismiehen vaimoon. Nähdessään tämän kerran menevän kirkkoon hän ylimielisyydessään karahutti ratsullaan hänen jäl-